Přepisy poslechů v učebnici *Levou zadní II*

Lekce 1, část A.2, cv. 1

Předpověď počasí

V Česku se velmi oteplilo, brzy ale jarní počasí ukončí studená fronta. Nadprůměrně teplé počasí bude v Česku pokračovat i ve čtvrtek. Bude jasno a teploty budou podle předpovědi Českého hydrometeorologického ústavu stoupat až k 18 stupňům Celsia. Koncem týdne však teplé dny ukončí studená fronta, která v pátek začne přes Česko přecházet od severozápadu. V Česku se pak znatelně ochladí. Bude zataženo a přeháňky, na horách se sněžením. Teploty mohou místy opět klesat k bodu mrazu.

Lekce 1, část A.3, cv. 1

Emil potkal ve výtahu sousedku. Je to starší paní, která pravidelně chodí ven se svým psem.

Emil: Dobrý den.
Sousedka: Dobrý den.
Emil: Je vám dobře?
Sousedka: Dneska je strašné horko, potím se a špatně se mi dýchá. Mám totiž problémy s tlakem, víte?
Emil: To je mi líto, ale snad se to brzo zlepší. Četl jsem dnes na internetu, že se ochladí.
Sousedka: K večeru přijdou bouřky a zítra bude pršet, ale to dusno předtím je nesnesitelné.
Emil: Já jsem naštěstí na velké vedro zvyklý, ale to vlhko před bouřkou mi také nedělá dobře.
Sousedka: Zítra budou sice přeháňky, ale bude líp. Tak si nezapomeňte deštník, ať nezmoknete!
Emil: Ano, děkuji. A vy na sebe také dávejte pozor.

Lekce 1, část A.3, cv. 2

Je 1. dubna a Christian se baví s Li

Li: Já už nevím, jak se ráno obléknout. Chvíli prší, pak zase svítí sluníčko, pak zase prší, nebo třeba celý den mrholí.
Christian: Mně to nevadí, takové počasí je v Dánsku pořád. Tady jenom jeden měsíc.
Li: No tak ty jsi zvyklý. Ale mně je buď zima, nebo horko.
Christian: Prý má zítra zase mrznout a sněžit.
Li: To myslíš vážně? Zimní bundu a pohorky jsem už schovala do skříně.
Christian: Haha, apríl! To je tady taková tradice, prvního dubna si můžeš z kamarádů dělat legraci, víš?
Li: Mně spíš přijde, že si počasí dělá legraci z nás.
Christian: Vždyť se mu taky říká aprílové!

Lekce 1, část B.1, cv. 3

Počasí v Česku a v mojí zemi

Emil

Na počasí v ČR si nemůžu moc zvyknout, hlavně na zimu. Líbí se mi, že máte čtyři roční období, ale ta zima je hrozná. Nevím, co si mám na sebe už všechno obléknout. U nás je jen zima a léto. Zima ale není jako ta vaše, je to vlastně období dešťů. To znamená, že několik měsíců pořád prší, ale není chladno. A v létě zase neprší skoro vůbec. Minimální teplota u nás v Kamerunu je 20 stupňů, takže asi chápete, jaký šok je pro mě takových -15 stupňů! Jsem jako medvěd, zimu v České republice bych nejraději prospal. Nic mě nebaví, nic nedělám a strašně mi chybí slunce a teplo. Většinu času jsem prostě doma a čekám na jaro. Sníh je fajn, ale v Praze ho moc není.

Aziz

U nás v Sýrii, kde jsem žil, je sucho a málokdy tam prší. Proto mi asi připadá, že je v ČR pořád vlhko. Jsou tam taky velké teplotní rozdíly mezi dnem a nocí. Ve dne může být teplota až 40 stupňů a v noci může klesnout na 10 stupňů. Počasí v České republice se mi líbí víc, protože se mění podle ročních období a není tady takové horko a sucho jako u nás. Mám moc rád déšť. Sucha jsou u nás velký problém. V létě navíc z pouště fouká horký vítr, který s sebou přináší jemný písek, a ten je pak všude.

Christian

Češi si pořád stěžujou na špatné počasí, hlavně když prší. To mi přijde vtipné, protože tady vlastně vůbec neprší. To v Dánsku prší pořád, a když neprší, tak aspoň mrholí. A taky pořád fouká. Déšť a vítr jsou pro nás ale normální. V zimě jsou u nás velké sněhové vánice, které způsobují kalamity na silnicích a ve městech. Mně v Česku vadí mnohem víc ta vedra v létě. Hlavně tady v Praze je 35 stupňů nesnesitelných. Když je zima, tak se člověk může víc obléknout, ale když je teplo, tak už se nejde vysvléct z kůže. V létě musím být celé dny u bazénu, abych to přežil. V tom vedru nejde nic dělat. Ožívám, až když se ochladí na 20 stupňů.

Li

To je hrozně těžké říct, jaké je u nás počasí, protože Čína je obrovská země a počasí se liší podle regionů. Já pocházím z jihu a tam je subtropické až tropické podnebí. To znamená, že je tam pořád teplo a vlhko jako ve skleníku. Nikdy tam nesněží. Počasí v Česku mi nevadí. Mám hrozně ráda zimu a sníh, protože ten u nás nemáme. Jezdím se učit lyžovat na hory, kdykoli můžu. U nás je jenom léto a zima, ale zima vypadá asi jako váš teplejší listopad. V létě jsou prudké monzunové deště, které každoročně způsobují velké povodně.

Lekce 1, část B.1, cv. 5

Nejoblíbenější počasí
Babí léto
Tereza: Miluju babí léto! Moc se mi líbí ta doba, kdy je sice už ráno a večer chladno a začíná podzim, ale přes den je pořád krásně slunečno a teplo. I když mi vadí, že končí prázdniny, jsem nadšená z toho, že ještě nemusím nosit teplou bundu a že můžu sedět venku. Když je teplo a svítí slunce, tak je hned konec prázdnin veselejší.

Aprílové počasí
Honza: Nejlepší období roku je jaro. Po dlouhé zimě se otepluje a dny se prodlužují. Večer bývá déle světlo. Stromy se začínají zelenat a květiny kvést. Počasí se často mění, nikdy nevíme, co můžeme čekat. Jeden den je teplo a už si myslíme, že to zůstane, ale pak se zase prudce ochladí. Ta proměnlivost a jemné mrholení je na tom to nejlepší.

Bouřka
Jana: Mám strašně ráda bouřky. Myslím si, že je to taková magická událost. Líbí se mi, když se blýská a hřmí a silný déšť klepe na okna. Někdy dokonce padají kroupy. Je totiž super, když po nějakém dlouhém letním dusnu najednou začne pořádně pršet. Ale není to studený déšť. Po bouřce je vždycky krásně chladný vzduch a někdy můžeme vidět i duhu!

Hodně sněhu
Petr: Nejradši mám, když napadne hodně sněhu. A taky, když mrzne a přitom je jasno a svítí slunce. Rád chodím po sněhu a slyším, jak to křupe. Užívám si pohled na zasněžené kopce a stromy. Každou zimu jezdím na hory lyžovat. Když jsem byl malý, každý rok napadlo dost sněhu i u nás ve městě. Sáňkovali jsme v parku a bruslili na řece. Tolik sněhu už bohužel dnes nemáme.

Lekce 1, část B.2, cv. 2

Největší povodně v historii České republiky
V České republice občas dochází k povodním. Ty v letech 1997 a 2002 si lidé budou dlouho pamatovat.

Povodně v roce 1997

Ničivé povodně zasáhly v červenci Moravu a východní Čechy. Připravily o život 50 lidí a způsobily škody přes 63 miliard korun. Nejhorší situace byla ve vesnici Troubky. Domovy muselo opustit 80 tisíc lidí, více než 10 tisíc lidí zůstalo bez střechy nad hlavou.

Povodně v roce 2002

Paní Emílie Nová vypráví:

„Pamatuju si, že celý týden vytrvale pršelo. Hladiny řek se začaly zvyšovat. Rozvodnily se všechny větší řeky v Čechách. Velká voda se valila na Prahu. Celý Karlín, kde jsem bydlela, se musel evakuovat. Lidi museli odejít z domovů a nechat tam svůj majetek. Většinu věcí pak museli vyhodit, na všem bylo bahno. Několik domů v Praze spadlo. Bylo zaplavené metro, lidi jezdili v Praze po ulicích na člunech. Voda často dosahovala až do prvního patra. V zoo se utopila spousta zvířat. Škody se prý odhadují až na 74 miliard korun a zemřelo 17 lidí!".

Lekce 1, část D.2, cv. 3

Li popisuje svou zkušenost z demonstrací za záchranu planety

Dnes bych vám v ráda představila organizaci Fridays for Future. K této organizaci jsem se loni přidala, protože mi záleží na budoucnosti naší planety. Fridays for Future je mezinárodní středoškolské hnutí mladých lidí, kteří se snaží o to, aby klimatická krize byla vnímaná jako problém, který je potřeba rychle řešit. Na možná řešení upozorňujeme školními stávkami za klima, happeningy a jinými akcemi. Náš hlavní cíl je donutit politiky a političky, aby začali aktivně pracovat na opatřeních, která zamezí dalšímu globálnímu oteplování. Hnutí Fridays for Future vzniklo po tom, co Greta Thunberg v srpnu 2018 seděla před švédským parlamentem s cedulí, kde bylo napsáno „Školní stávka za klima". Podle jejího příkladu začali každý pátek studenti a studentky místo vyučování protestovat v ulicích a tyto protesty se rozšířily po celém světě. 15. března 2019 se celosvětové školní stávky za klima zúčastnilo 2,2 milionu lidí. Když protesty začaly i v Praze, rozhodla jsem se aktivně pracovat na změně a občansky se angažovat. Podle mě používání papírových brček místo plastových zkrátka nestačí. Je třeba tlačit na politiky a političky a docílit větších změn.

Lekce 2, část A.3, cv. 1

Káťa je na návštěvě u Li

Káťa: Ty sis pořídila psa, viď?
Li: Ano, tady je. Hugo, pojď sem. Tak, hodný pes, sedni a dej pac.
Hugo: Haf!
Káťa: Ten je roztomilý! Můžu si ho pohladit?
Li: Jasně, on nekouše, ale ještě se asi trochu bojí. Neboj Hugo! Hodný kluk.
Káťa: Kolik mu je měsíců?
Li: Šest, je to ještě štěně.
Hugo: Haf haf haf!
Li: Hugo, ticho! Neštěkej!
Káťa: Nepůjdeme ho vyvenčit?
Li: Zrovna jsem ti to chtěla navrhnout. Musí jít ven, byla jsem s ním naposledy ráno. Jen si vezmu obojek a vodítko.
Káťa: Tak pojď, honem! Hugo, jdeme ven!
Li: Počkej, zapomněla jsem ještě sáčky. Už můžeme jít.

Lekce 2, část A.3, cv. 2

Aziz si povídá s Christianem ve škole

Aziz: Hele, Christiane, ty máš doma nějaké zvíře?
Christian: Já ne, ale moje teta, která bydlí hned vedle nás, má kočku. Je ale docela zlá a vůbec se nedá pohladit. Kouše, škrábe a pořád mňouká.
Aziz: Aha, to je teda věc. Já bych stejně kočku mít nemohl, mám na ně alergii.
Christian: Chceš si pořídit nějaké zvíře?
Aziz: Přemýšlel jsem o papouškovi.
Christian: Papoušek dělá docela hluk, ale zase ho můžeš naučit mluvit a je s ním legrace.
Aziz: Hm, to by se rodičům asi moc nelíbilo. Nakonec si asi koupím rybičky.
Christian: S rybičkami je nuda a musíš čistit akvárium. Co třeba hada?
Aziz: A čím se takový had asi krmí?
Christian: Myslím, že žere myši.
Aziz: Tak to by se máma asi zbláznila! Šíleně se bojí myší.

Lekce 2, část A.3, cv. 3.b

Li je se psem na veterině

Li: Dobrý den. Přišla jsem na kontrolu se svým pejskem Hugem.
Asistent: Dobrý den, ten je krásný. Pojď sem, Hugo, neboj se. Musíme tě zvážit.
Veterinářka: Dobrý den. Uděláme pravidelnou prohlídku. Kolik je Hugovi přesně měsíců?
Li: Byl mu 1 rok.
Veterinářka: Výborně, tak ho můžeme očkovat a také dát léky na odčervení.
Li: Promiňte, nerozumím.
Veterinářka: Očkování je injekce, která ho bude chránit proti nemoci, která se jmenuje vzteklina. A odčervení jsou tablety, které ho chrání proti parazitům.
Li: Aha, to jsem nevěděla. A budete mu také stříhat drápy?
Veterinářka: Určitě, to všechno patří do pravidelné kontroly. Budeme mu stříhat drápy a také čistit uši. Má nějaký problém? Bolí ho něco?
Li: Poslední dobou ho trošku bolela levá zadní tlapka.
Veterinářka: Podíváme se na to. Pojď sem, Hugo. Hodný kluk. Vypadá to, že se o něco říznul. Dám mu na to mast a brzy to bude dobré.
Li: To jsem ráda, že to není nic vážného.
Veterinářka: Tady máte recept na mast a tablety na odčervení. A můžete za naším asistentem, ten bude Huga očkovat. Měj se hezky, Hugo! Na shledanou.
Li: Děkujeme. Na shledanou.

Lekce 2, část B.1, cv.2

Příroda v mojí zemi

Emil

U nás v Kamerunu je nádherná příroda, proto máme taky hodně národních parků. Turisti k nám jezdí obdivovat hlavně ptactvo. V Kamerunu totiž žije víc než 900 druhů ptáků. Ale můžete zde vidět i další africká zvířata jako například žirafy, slony nebo lvy. Já jsem bydlel nedaleko pobřeží Atlantského oceánu, kde je rozlehlý deštný prales s vodopády. V pralese je hodně druhů exotických stromů. Jsou tam palmy, ovocné stromy a taky krásné květiny, všechno na jednom místě. Pralesy jsou u nás hodně divoké a pestré. Připadá mi, že váš les je trochu nudný, všude jsou jen smrky a žádné barevné květiny.

Nada

Pro Sýrii jsou typické pouště, stepi a hory. Jen na západě se nachází malé lesy s jehličnatými stromy a duby. Ve stepích žijí kočkovité šelmy, gazely, hyeny a vlci. Ale i v poušti, kde je sucho a jsou velké teplotní rozdíly, žije hodně druhů zvířat. Nejčastěji tam můžete vidět různé myši, štíry, netopýry, ještěrky nebo hady. Příroda v České republice mi připadá krásná, protože je tady všude spousta zeleně. Vypadá to tady jako jedna velká zahrada. Moc se těším na jaro. Kvetoucí stromy na jaře jsou nádherné. Ráda chodím do třešňové aleje na Petříně.

Christian

Líbí se mi, že máte v Česku tolik lesů. Když jedu vlakem ven z Prahy, vidím z okna jen samé stromy: borovice, smrky, jedle... To u nás v Dánsku nemáme, lesů je tam opravdu málo. Máme hlavně pole a bažiny. V bažinách ale rostou orchideje, na ty jsme hrdí, protože jsou vzácné. Taky máme krásné členité pobřeží, kde žijí tuleni a hodně mořských ptáků. Moře mi tady v Česku hodně chybí. Ten svěží vzduch a křik racků, to je pro mě Dánsko.

Li

Čína je obrovská země, takže máme značně rozmanitou přírodu. Jsou u nás jak deštné pralesy, tak hory. Já pocházím z jihu, kde je subtropické podnebí. Jsou tam rozsáhlé lesy, řeky, jezera a plantáže. V lesích rostou hlavně palmy a listnaté stromy jako kaštany nebo duby. Na plantážích se pěstuje čaj, rýže, cukrová třtina a ovoce. Úplně na jihu jsou deštné pralesy, kde žijí tygři a opice. Opice jsou všude. Přijde mi vtipné, že tady nikde nejsou a člověk musí jít do zoo, aby nějaké viděl. Všichni mají Čínu spojenou s pandou, ta ale žije jen na severu. Na jihu není.

Lekce 2, část B.2, cv. 4

Pan učitel Jan vypráví o přírodě v České republice

Aziz: Pane učiteli, chodíte rád do přírody?

Jan: Ano, moc rád. Já přírodu zbožňuju. Když jsem byl malý, moji rodiče bydleli v hájovně v lese u Kolína. Celé dny jsem si hrál s bratrem v lese.

Aziz: Aha, v lese jsem si nikdy nehrál. A co jste tam dělali?

Jan: Byla tam studánka a potok, stavěli jsme na potoce přehrady nebo jsme stavěli domečky ze šišek a klacků.

Káťa: A teď ještě chodíte do lesa, když už jste dospělý a bydlíte v Praze?

Jan: Samozřejmě, do lesa chodím celý rok, v létě na borůvky a maliny, na podzim na houby. V zimě chodím krmit srnce do lesa. Dáváme jim do krmelce seno a oves. Můj tatínek pracuje pořád jako myslivec.

Emil: A je u vás les nebezpečný? U nás jsou například v lese jedovatí hadi nebo pavouci.

Jan: U nás žije jen jeden jedovatý had, a to je zmije. Ale její uštknutí není smrtelné, když jdete rychle k doktorovi. Problém jsou teď klíšťata. Přenáší různé nemoci jako boreliózu. Proto se hodně lidí nechává očkovat a používá repelenty. Já se ale klíšťat nebojím a do lesa chodím dál. Člověk se musí jen doma hned prohlédnout, jestli nějaké klíště nemá.

Káťa: A medvědi ani vlci u vás nejsou?

Jan: Myslím, že pár vlků někde je, ale medvědi jsou až na Slovensku nebo v Polsku. U nás v lesích žijou hlavně srnci, divoká prasata, veverky, lišky a ptáci, například sovy.

Emil: My máme v Kamerunu hodně národních parků, kde je příroda chráněná. Máte v České republice také národní parky?

Jan: Ano, máme. Například na Šumavě, tam je nádherná příroda, lesy, jezera a bažiny. Rostou tam chráněné rostliny a v řekách žije například bobr, který je taky chráněný.

Nada: Co znamená chráněný?

Jan: Chráněná zvířata lidé nesmí lovit a zabíjet. Nebo nesmí trhat květiny, které jsou chráněné. Protože těchto zvířat a rostlin je málo a mohli by úplně vyhynout. Ale ani v běžném lese nesmíme dělat hodně věcí. Víte jaké?

Lekce 2, část D.1, cv. 11

Sýkora koňadra

Sýkora je malý pták, který žije v lesích, zahradách a parcích. V České republice je nejběžnější sýkora koňadra, která má černou hlavu, žluté břicho a šedomodrá křídla. Je asi 13 až 15 cm dlouhá. Živí se hmyzem, hlavně motýly, housenkami a brouky, a také semínky. V zimě často přilétá k ptačím krmítkům na oknech nebo na zahradách, kde jí slunečnicová semínka. Sýkora koňadra je schopná přežít i ve velmi chladných podmínkách, a proto v zimě nelétá na jih. Samička snáší 8 až 12 vajíček, ze kterých se za dva týdny vylíhnou mláďata. Sýkora létá velmi rychle a zpívá hlasitě a melodicky. Umí až 10 různých variant zpěvu.

Komár pisklavý
Komár je drobný hmyz, který žije po celém světě včetně České republiky. Nejčastěji ho najdeme u vody, například blízko rybníka, jezera nebo řeky. Má dlouhé nohy, tenké tělo a dvě křídla. Je velký asi půl centimetru. Komár je aktivní hlavně večer a v noci. Sameček se živí nektarem rostlin, ale samice saje krev, protože potřebuje bílkoviny pro svoje vajíčka. Samice klade vajíčka do vody, kde se z nich líhnou larvy, ze kterých později vylezou komáři. Jedna samice může naklást až 300 vajíček. V zimě komáři hibernují. Komáři v České republice nejsou nebezpeční, ale jejich bzučení je velmi nepříjemné a jejich štípnutí svědí.

Ještěrka obecná
Ještěrka je malý plaz, který žije v lesích nebo na loukách. Často ji můžeme vidět, jak leží na kameni a vyhřívá se na slunci. V České republice se nejčastěji vyskytuje ještěrka obecná a ještěrka zelená. Má hnědou, hnědošedou nebo zelenou barvu. Má dlouhé tělo, čtyři nohy a dlouhý ocas. Celkově je asi 15 až 25 centimetrů dlouhá. Když ji chytí predátor, může ocas odhodit a díky tomu mu utéct. Živí se hmyzem, pavouky a malými bezobratlými živočichy. Samička klade vajíčka do země, kde se za 2 až 3 měsíce líhnou mláďata. Ještěrky jsou pro lidi neškodné. Jsou velmi užitečné, protože pomáhají snižovat počet hmyzu v přírodě.

Lekce 2, část D.2, cv. 3

Rostou?
Fungi. Milovníci pizzy už určitě vědí, co tento latinský název znamená. Ano, jsou to houby! Češi jsou národ houbařů a každý, kdo vyrůstá blízko přírody, se už od malička učí houby v lese rozeznávat. Je to důležité hlavně proto, že některé houby jsou smrtelně jedovaté a je potřeba se jim vyhnout! Většina hub je ale velmi chutná a zdravá a k jejich rozeznání vám pomůže atlas nebo mobilní aplikace. Rostou nejen v lesích, ale také na loukách a dokonce na našich zahradách. Připravuje se z nich tradiční smaženice, používají se do polévek a omáček nebo se obalují a smaží jako řízky. Houby se taky suší nebo nakládají a uchovávají na později. Některé druhy hub se zpracovávají ve farmakologickém průmyslu a prodávají se ve formě tablet na podporu imunity, jiné se díky svým halucinogenním účinkům začínají používat v psychoterapii. Zajímavé je, že to, co sbíráme do košíku, není celá houba. Jedná se jen o její rozmnožovací orgán. Většina houby se nachází pod povrchem země a nazývá se podhoubí neboli mycelium. Společně s podhoubím může houba dosahovat obrovské velikosti. Například v Oregonu byla objevena největší houbová kolonie na světě, která měří téměř 9 km^2. Její váha je odhadována na 35 tun a věk na 2400 let. A co vy, máte rádi houby? A chodíte rádi na houby? Prý letos rostou!

Lekce 3, část A.1, cv. 3

Aziz se baví s Christianem

Aziz: Nevíš, kde bych mohl sehnat nějaké levné sluneční brýle? V optice mají jen strašně drahé a na to nemám peníze.

Christian: Myslím, že levné sluneční brýle jsem viděl v drogerii. V Dánsku je tam taky kupujeme. Kde v Sýrii kupujete sluneční brýle vy?

Aziz: Vlastně ani nevím, ale obvykle někde venku na trhu nebo v každém malém obchodě se smíšeným zbožím.

Lekce 3, část A.2, cv. 2

Li a Káťa jsou v obchodě s oblečením

Dialog 1 – V obchodě

Li: Pojď se podívat sem, mají tu pěkné šaty!

Káťa: Ukaž! Líbí se mi ty červené a ty modré, co tobě?

Li: Myslím, že by ti slušely ty modré, modrá barva totiž blondýnám dost sluší. Nechceš si je vyzkoušet?

Káťa: Asi ano a co si zkusíš ty?

Li: Já už tady mám dvoje kalhoty, potřebuju nějaké nové.

Dialog 2 – V kabince

Káťa: Tak co myslíš? Sluší mi ty šaty? Přijdou mi možná trošku moc krátké.

Li: Vypadáš v nich dobře a hodí se ti k očím, ale důležité je, jak se v nich cítíš ty.

Káťa: Sedí mi, asi si je vezmu. A co tvoje kalhoty?

Li: Bohužel nic, jedny mi byly velké a druhé mi nesluší. Ještě se podívám, jestli ty první nemají v menší velikosti.

[…]

Li: Hurá, mají menší velikost a jsou mi, vezmu si je.

Káťa: Super, zaplatíme u pokladny a jdeme někam na kafe.

Lekce 3, část A.2, cv. 3

Emil a Christian jsou v obchodě se sportovním oblečením a obuví

Emil: Dobrý den, prosím vás, neměli byste tyto černé tenisky ve větší velikosti? Velikost 42 je mi malá.
Prodavačka: A jakou byste potřeboval?
Emil: Asi 43 nebo 44.
Prodavačka: Podívám se. Ano máme velikost 43, počkejte chvíli, přinesu je.
Emil: Děkuji.
[...]
Christian: Tak co? Jsou ti ty boty? Netlačí tě nikde?
Emil: Ne, je to dobré, nikde mě netlačí. Počkej, ještě si zkusím druhou a trošku se v nich projdu po obchodě.
Christian: Myslím, že v nich vypadáš dobře, je to tvůj styl a hodí se ti ke kalhotám.
Emil: Jsou super a moc pohodlné.
[...]
Prodavačka: Tak jak vám sedí?
Emil: Skvěle, vezmu si je.
Prodavačka: To jsem ráda, donesu vám je k pokladně.

Lekce 3, část A.3, cv. 2

Christian se baví s Emilem o novém mobilu

Emil: Ty sis koupil nový mobil? Ukaž! Jsi s ním spokojený?
Christian: Ano, jsem, za tu cenu bych asi nic lepšího nekoupil.
Emil: Jak dlouho ti vydrží baterka?
Christian: Při normálním režimu tak 24 hodin, ale super je funkce rychlé nabíjení, máš ji zase nabitou za pár hodin.
Emil: Aha, to zní dobře. A není moc těžký? Je totiž dost velký.
Christian: Ne, je odlehčený, má jen necelých 150 gramů. A ten displej je fakt široký a velký, takže na něm v pohodě můžu sledovat videa a filmy!
Emil: A má vůbec nějaké nevýhody?
Christian: Má trochu menší paměť, ale můžu si přikoupit externí paměťovou kartu. A někdy mi přijde trošku pomalejší. Ale fotí fakt dobře, podívej se na ty barvy! A zvládá i horší světelné podmínky.
Emil: Asi do něj taky půjdu. Kupoval jsi ho přes internet?
Christian: Jo, přes internet byl dokonce levnější. A navíc ho můžeš vrátit do 30 dnů bez udání důvodu.
Emil: Aha, díky za info.

Lekce 3, část A.3, cv. 3

Reklamace v prodejně elektroniky

Emil si koupil nový telefon, ale bohužel nefunguje a musel ho jít reklamovat.

Emil: Dobrý den.
Prodavač: Dobrý den.
Emil: Koupil jsem si u vás minulý týden telefon, ale bohužel ho musím reklamovat.
Prodavač: Proč? Je s ním nějaký problém?
Emil: Ano, nemůžu se připojit na internet a mám dost špatný signál.
Prodavač: Aha a připojení na wifi funguje?
Emil: To ano, ale mobilní data ne.
Prodavač: Asi tam bude problém s anténou. Sepíšeme reklamační formulář a uvidíme. Buď tam dají technici novou anténu, nebo vám vyměníme celý přístroj za nový. Máte doklad o zaplacení?
Emil: Ano, tady je. Jak dlouho to bude trvat?
Prodavač: Máme na to 14 dní, ale obvykle je to rychleji. Pošleme vám zprávu, hned jak to bude hotové. Máte nějaký svůj náhradní telefon?
Emil: Ano, mám ještě ten svůj starý. Naštěstí.
Prodavač: Tak to je dobře. Tady vás poprosíme o podpis. A s tímto papírem pak přijdete. Dáme vám brzy vědět.
Emil: Děkuji a na shledanou.
Prodavač: Na shledanou.

Lekce 3, část B.1, cv. 3

Já a internet

Aziz

Ze všeho nejvíc mě baví počítačové hry. Nejčastěji hraju hru *Minecraft*, protože při ní můžu využít fantazii a vytvořit si svůj vymyšlený svět – postavit svoje domy a hrady, těžit suroviny a vyrábět svoje nástroje. Zkouším ale různé druhy her, například online střílečky. Někdy je hrajeme s kamarády a v týmech bojujeme proti sobě. Moc se mi líbí komiksy a fantasy! Mám proto rád hry, kde postavy vypadají jako komiksoví hrdinové. Chtěl bych taky vyzkoušet českou hru *Kingdom Come*. Dějepis ve škole je strašná nuda, ale tohle musí být skvělé, protože můžeme vidět, jak lidé opravdu žili.

Christian

Já mám nejraději videa. Moc mě baví čeští youtubeři a myslím, že díky nim jsem si zlepšil češtinu. Nejdřív jsem se díval na gamery, kteří hrají počítačové hry a komentují to. Pak už mě ale počítačové hry tolik nebavily, tak jsem hledal něco jiného. Teď nejvíc sjíždím krátká vtipná videa, protože se u nich zasměju, a poslední dobou taky hodně sleduju cestovatelská videa. Přemýšlím, že bych si založil svůj vlastní kanál na YouTube a natáčel bych videa o tom, jak se učím češtinu. Kromě videí dost často poslouchám podcasty. Ty mají výhodu v tom, že si je dám do sluchátek a můžu u toho sportovat. Zajímají mě pořady o sportu, technologiích i vědě, prostě o současném světě. S Káťou jsme dokonce založili školní podcast *Hlas z lavice* a to mě moc baví.

Li

Na internetu si nejčastěji pouštím hudbu, protože hraju na housle a chci se inspirovat u slavných hudebních interpretů. To, co se učím hrát, musím dobře znát, a proto si to musím nejdřív naposlouchat. Kromě hudby je mojí největší vášní móda. Ráda sleduju módní influencery na Instagramu a prohlížím si fotografie a videa, kde jsou modely od současných návrhářů. Minulý rok jsem si založila druhý instagramový účet *Li v Praze*, kde sdílím fotky a píšu o všem, co mě zaujme. O módě, o filmech, o životě v Číně a v Česku, o kamarádech, prostě o všem, co mě napadne, třeba i o jídle ve školní jídelně. Zatím píšu příspěvky anglicky, ale doufám, že brzo budu moct přejít do češtiny.

Káťa

Vždycky, když jedu vlakem do školy, tak jsem na mobilu, abych se nějak zabavila. Na internetu se dívám hlavně na videa na TikToku. Nejčastěji na nějaká hudební nebo taneční videa, ale sleduju i jiná videa, která mi TikTok nabízí nebo která sledují moji kamarádi. Často taky poslouchám hudbu na Spotify. Z hudebních žánrů se mi nejvíc líbí rap a někdy taky pop. Rap mě baví, protože má silný rytmus a texty většinou mluví o skutečném životě a o emocích. Moje oblíbená zpěvačka je ukrajinská raperka Alyona Alyona. Doma se koukám taky na seriály, nejčastěji na americké sitcomy. A nedávno mě hodně chytly reality show jako *Survivor* nebo *Zrádci*, protože jsou fakt hodně napínavé.

Lekce 3, část B.2, cv. 5

Hlas z lavice – Kyberšikana

Christian a Káťa si založili nový podcast *Hlas z lavice*. Jejich první host je jejich učitel informatiky a společenských věd Libor Koutský. Dnes budou mluvit o kyberšikaně.

Christian: Dobrý den, ahoj, všichni vyučující i studující naší školy.

Káťa: Zdravím naše posluchačstvo!

Christian: Tady je Christian.

Káťa: A Káťa.

Christian: Vítáme vás u našeho nového podcastu *Hlas z lavice*.

Káťa: Ve kterém budeme mluvit o současných tématech, která zajímají nebo pálí nejen všechny studující naší školy, ale všechny mladé lidi.

Christian: Jako prvního hosta jsme si vybrali našeho oblíbeného učitele, pana Libora Koutského. Dobrý den, pane učiteli.

Káťa: Dobrý den, pane učiteli.

Libor: Dobrý den vám i všem posluchačům.

Káťa: Jako dnešní téma jsme si vybrali kyberšikanu. Jistě se již každý z nás setkal s nějakými nevhodnými nebo přímo nenávistnými komentáři na sociálních sítích. Kyberšikana je však něco mnohem horšího a může mít dokonce psychické následky. Pane učiteli, můžete nám objasnit, čím je kyberšikana specifická?

Libor: Určitě. Kyberšikana je agresivní chování, které se však neděje na školních chodbách nebo na hřišti, jak bylo dříve zvykem, ale v prostředí internetu, a to nejčastěji na sociálních sítích. Má samozřejmě i další specifika, které ji odlišují od šikany v běžném životě. Na sociálních sítích je mnohem větší publikum než bychom mohli mít někde venku mezi skupinou kamarádů nebo spolužáků. Agresor je většinou anonymní, takže je často těžké ho identifikovat. Oproti klasické šikaně může být kyberšikana vlastně prováděna kdykoli a kdekoli, nejen během dne. Útok, např. nějaké video nebo fotografie, se může rychle rozšířit mezi mnoho uživatelů, může se stát virální, a je těžké ho z internetu odstranit.

Christian: Myslíte si, že anonymita internetu kyberšikaně pomáhá? Že agresoři věří, že se na ně nepřijde?

Libor: Ano, anonymní prostředí internetu tomu hodně pomáhá. Je to tak i u nenávistných komentářů. Toho si často můžete všimnout, například, když nějací novináři vystopují lidi, kteří píšou na internetu komentáře plné nenávisti nebo dokonce výhrůžek. Pak se s nimi setkají a zjistí, že jsou to obyčejní lidé, kteří by taková silná slova nedokázali říct z očí do očí, ale na internetu si na to troufnou. Je však důležité říct, že anonymita je to jen zdánlivá. Když je potřeba, tak téměř u 80 % útočníků je jejich pravá identita zjištěna a oni musí nést následky.

Káťa: A když někdo zjistí, že jeho spolužák je obětí kyberšikany, kam by se měl obrátit?

Libor: V první řadě by se měl obrátit na nějakého dospělého, kterému věří. Například na rodiče nebo třídního učitele, který tuto situaci bude řešit. Kyberšikana je pravidelná, není to jen nevhodný vtip nebo ojedinělé online obtěžování, ale opravdový trestný čin, takže je na místě se obrátit také na policii.

Christian: A jak poznáme, že je to vážné? Kdy je důležité vyhledat pomoc?

Libor: Je dobré všímat si u spolužáků změn v chování. Pokud je někdo více smutný než dříve, a to hlavně při kontrolování mobilu, začíná se stranit kamarádů, maže účty na sociálních sítích, případně na nich nečekaně přestává být aktivní, to všechno můžou být signály kyberšikany.

Káťa: A co může udělat škola?

Libor: Škola by měla oběti poskytnout okamžitou psychickou podporu a také zajistit, aby chování ze strany pachatele nepokračovalo. Měla by odstranit všechny fotografie nebo videa z internetu a zablokovat účet pachatele. Před smazáním je ale velmi důležité posbírat a uložit si všechny důkazy, například ve formě screenshotů. A nakonec tu událost vyšetřit. V tom jí může pomoct právě policie – vždy záleží na závažnosti útoku.

Christian: Jaké útoky tedy patří mezi ty nejčastější?

Libor: Kromě urážení a ponižování jsou nejtypičtějšími případy publikování fotografií a videí nebo krádež identity. Je potřeba si uvědomit, že cokoli s někým sdílíme, se může dostat dál k dalším uživatelům, nedejbože na veřejnost. A to i v případě, že tomu člověku stoprocentně věříme. Nenechte se obalamutit. Vždycky je možné, že se s kamarádem, kamarádkou pohádáte a přestanete spolu mluvit. A nebo s přítelem, s přítelkyní, se kterými chodíte, se najednou rozejdete a přestanete se vídat. Nebo on či ona nějakou fotku pošle někomu jinému, který slíbí, že ji šířit nebude a nedodrží to. Cokoli někomu pošlete nebo někde sdílíte už těžko budete z internetu odstraňovat. Na to vždycky myslete, než to odešlete. Prostě buďte vždy obezřetní.

Káťa: A co můžeme dělat proti tomu, aby nám někdo ukradl identitu? Dá se nějak bránit?

Libor: Samozřejmě. Vždy doporučuju mít na sociálních sítích soukromý profil a nastavit si dvoufázové ověření. A jak už jsem říkal a raději to řeknu ještě jednou, nikomu neposílat ani soukromá data, ani intimní fotografie.

Christian: A také dávat pozor na vašich hodinách, kde se o těchto věcech učíme.

Libor: Tak to doufám, že děláte.

Káťa: Jasně, vaše hodiny nás moc baví, a proto jste byl naším prvním hostem. Vážené posluchačstvo, tohle byl historicky první díl našeho podcastu *Hlas z lavice*. Doufám, že jste si jeho poslech užili a dozvěděli se užitečné informace. Děkujeme panu učiteli Liboru Koutskému za návštěvu.

Libor: Já děkuji za pozvání.

Christian: A my se s vámi loučíme ze školních lavic a těšíme se brzy na slyšenou u nového tématu. Ahoj!

Káťa: Tak ahoj příště!

Lekce 3, část C.1, cv. 1

Dialog 1

Aziz: Zase nejde wifi, nevíš, co s tím je?
Nada: A zkusil jsi to vypnout a pak zase zapnout?
Aziz: Jo, už to vypínám a zapínám aspoň podesáté.
Nada: Tak nevím.

Dialog 2

Maminka: Prosím tě, jak tady v Zoomu změním pozadí?
Christian: Musíš kliknout na tu šipku vedle kamery.
Maminka: Aha, díky. Už jsem tam klikala, ale nevšimla jsem si toho pozadí.

Dialog 3

Li: Káťo, ten domácí úkol máme vložit do Classroomu?
Káťa: Myslím, že jo. Já ho tam vždycky vkládám.

Dialog 4

Christian: Nemůžu ten film nikde sehnat. Kde jsi ho stáhl?
Emil: Já nestahuju filmy, dívám se na Netflix. Ale tenhle tam není, viděl jsem ho v kině.

Dialog 5

Emil: Azizi, pošleš mi ty fotky?
Aziz: Počkej chvilku, ještě je chci trochu upravit. […] Tak, právě ti to posílám. Koukni se. Jsou skvělé!

Lekce 3, část D.1, cv. 3

1. Knihtisk je metoda rozmnožování textu nebo obrázků pomocí tiskařských písmen. Využíval se v Číně už od 11. století, ale v Evropě je za jeho vynálezce považován Johannes Gutenberg. Jeho technologický objev se datuje do poloviny 15. století (konkrétně do roku 1448) a představuje důležitý milník ve způsobu šíření informací, jelikož se díky němu začaly masově šířit tištěné knihy.

2. Slovo telegraf pochází z řečtiny a znamená doslova písmo na dálku. Historie jednoduchých telegrafů na principu například kouřových signálů sahá daleko do minulosti. První elektrický telegraf byl však sestrojen až v 1. polovině 19. století a první přenos zprávy se uskutečnil v roce 1844 mezi New Yorkem a Baltimorem. Pro přenos se používala Morseova abeceda, která nahrazuje písmena systémem čárek a teček.

3. Už víme, že telegraf znamená písmo na dálku, není tedy těžké si odvodit, že telefon znamená hlas na dálku. První telefon byl údajně sestrojen v roce 1876 Alexanderem Grahamem Bellem, existují ale důkazy, že ve skutečnosti ho sestrojil italský vynálezce Antonio Meucci už v roce 1849. Tento telefon byl ještě propojen s dalšími telefony kabelem. První bezdrátový telefon (mobil) byl sestrojen v roce 1973, masově se však mobily rozšířily až v 90. letech 20. století. A od roku 2014, kdy přišel na trh první iPhone, používají lidé hlavně chytré telefony.

4. Vynález rozhlasu představuje podobnou revoluci v šíření informací jako vynález knihtisku, jen s tím rozdílem, že rozhlas šíří informace zvukové a využívá k tomu rádiové vlny. V roce 1910 proběhlo první rozhlasové vysílání na světě, a to přenos z Metropolitní opery v New Yorku. První pravidelné rozhlasové vysílání v Československu bylo zahájeno už v roce 1923 jako druhé v Evropě po britské BBC.

5. Další zlom v masovém šíření informací znamenal vynález televize, která kombinuje zvukové a obrazové vysílání. První veřejné televizní vysílání proběhlo v roce 1936, kdy byly Londýn a New York spojeny pravidelným přenosem. V Československu jsme se prvního televizního vysílání dočkali v roce 1953.

6. Internet je systém propojených počítačových sítí, který slouží ke sdílení a přenosu dat a ke komunikaci mezi jednotlivými přijímači. Díky internetu můžeme využívat služby jako webové stránky, internetové vysílání (streaming, podcasting), sociální sítě nebo elektronickou poštu. Vynález internetu se datuje do roku 1969, kdy byla zprovozněna síť ARPANET mezi dvěma univerzitami. Klasické webové stránky, jak je známe dnes, byly spuštěny v roce 1991.

7. Jak už název napovídá, sociální síť má (nebo alespoň původně měla) za cíl propojovat lidi. Za první sociální síť můžeme považovat projekt Sixdegrees, který byl spuštěný v roce 1997 a byl to jakýsi předchůdce Facebooku. Ten vznikl o 7 let později v roce 2004 a od té doby jsme svědky velmi rychlého vývoje různých sociálních sítí, se všemi jejich výhodami i nevýhodami.

Lekce 3, část D.2, cv. 2

Iveta, Milan, Alžběta, Jan a Cecílie sdílí svoje zkušenosti s médii.
Iveta: Denně strávím na Instagramu a TikToku 5 hodin, někdy i více. Vím, že je to občas ztráta času, ale baví mě sledovat moje oblíbené influencery a být v kontaktu s přáteli. Vždycky mě zajímá, jaká nová videa a fotky tam jsou a jestli někdo lajknul ty moje.

Milan: Pravidelně si kupuju Blesk. Vím, že je to bulvár, ale pro mě je to dobrý způsob zábavy. Taky mám rád deník Sport, zajímá mě hlavně fotbal. Na ten koukám i v televizi, dokážu díky tomu „vypnout" a nemyslet na svou náročnou práci.

Alžběta: Sociální sítě nemám a ani je nechci. Berou strašně moc času a jejich obsah mě akorát dokáže naštvat. Všude jsou otravné reklamy, které neustále vyskakují a útočí na naše smysly. Taky se tam šíří zprávy, které často nejsou pravdivé. Raději čtu svá oblíbená periodika, u kterých mám předplatné.

Jan: Zprávy nejčastěji poslouchám, sleduju hlavně seriózní média. Mám své oblíbené rozhlasové stanice a také podcasty. Zajímají mě události ze světa i zahraničí, buď v češtině, nebo v angličtině, abych měl nějaké srovnání. Je super, že je můžu poslouchat i v MHD nebo při běhání, a tím ušetřit čas.

Cecílie: Já nemám počítač, ani nevím, co je to ten internet. U nás na vesnici o tom ti mladí mluví, ale pro mě už to není. Noviny nečtu, nechci za ně utrácet peníze. Raději se dívám na televizi, která mi pomáhá být v kontaktu se světem. Mám svoje oblíbené seriály, ale dívám se také na zprávy a sleduju politiku. Je to hrozné, co se děje, samé katastrofy a všude války a potom nějaký kriminální seriál. Myslím, že by bylo dobré vysílat i něco pozitivního.

Lekce 3, část D.2, cv. 7

Reklama na internetu

Moderátor: Dobrý den, paní Součková. Vy jste k nám dnes přišla pohovořit o reklamách na sociálních sítích a o tom, jak ovlivňují naše spotřební chování. Jak to tedy s tou reklamou je?

Součková: Dobrý den všem. Cílem reklamy vždycky bylo nás ovlivňovat. A majitelé a vývojáři sociálních sítí brzy zjistili, že jejich platformy jsou pro reklamy ideální prostředí! V současné době už jich tam vidíte víc než autentických příspěvků a fotek od běžných uživatelů.

Moderátor: V jaké podobě se s reklamou na sociálních sítích můžeme setkat?

Součková: Určitý produkt nám nabízejí třeba značky, které sledujeme, influenceři a influencerky nebo zkrátka náhodní výrobci, kteří se nám ve feedu náhodně objevují podle algoritmu. A té obrovské nabídce je často těžké odolat! Mechanismus scrollování navíc upoutává naši pozornost podobně jako hrací automaty a drží nás online co nejdéle.

Moderátor: Jakému odvětví se na sociálních sítích daří nejvíce?

Součková: Obrovský rozmach zaznamenal zejména módní a kosmetický průmysl, a to díky virálním Tik Tokovým fashion a beauty trendům.

Moderátor: A mohla byste zmínit nějaké konkrétní značky?

Spučková: Nejvíc z těchto rychle se měnících trendů (tzv. mikro trendů) profitují samozřejmě fast fashion značky jako Shein, Zara nebo H&M a jejich popularita stále roste. Lidé jeden kousek oblečení totiž nosí průměrně 7–10x a potom ho vyhodí. To je výsměch všem, kteří toto oblečení vyrábí za velmi nízký plat.

Moderátor: Co znamená velmi nízký plat?

Součková: Průměrně je to pouze 1,6 dolaru za hodinu. Proto přibývá lidí, kteří se začínají zaměřovat na tzv. slow fashion. Kupují si méně oblečení, ale takové, které má lepší kvalitu a které vydrží déle. Také jim záleží na tom, kdo oblečení vyrábí a v jakých podmínkách se vyrábí a distribuuje. Nechtějí podporovat firmy, které šijí levně a neeticky. Slow fashion je pro ně lepší, ale zároveň mnohem dražší volba.

Lekce 4, část A.4, cv. 1

Li, Káťa a Nada se domlouvají, že půjdou na nějakou kulturní akci

Li: Ahoj Káťo, podívej, tady je kulturní program na příští měsíc. Jsou tam zajímavé akce, mohly bychom někam vyrazit, co myslíš?
Káťa: To by bylo fajn, jaká akce tě zaujala?
Li: Vždycky jsem se chtěla podívat do Karlových Varů, jsem velký filmový fanoušek, ale bohužel zrovna v červenci nemám vůbec čas.
Káťa: Je to taky docela daleko, radši bych navštívila něco tady v Praze.
Li: No a co třeba ten hudební festival Metronom? Mohly bychom říct i klukům a Nadě a jít všichni dohromady!
Káťa: Super nápad! Kdy se to koná?
Li: Je to už příští víkend, to by byla hezká party na konec školního roku.
Káťa: Nado, půjdeš s námi na festival?
Nada: Moc ráda, kdo tam hraje? Chtěla bych si poslechnout nějakou současnou českou muziku.
Li: Dívala jsem se na internet do programu a českých interpretů je tam hodně.
Nada: Jen doufám, že tam nebude žádná metalová kapela, to úplně nesnáším.
Káťa: Snad ne, teď ještě objednat lístky. Kolik stojí jeden lístek?
Li: Když to koupíme přes internet, tak to bude levnější. Studentská vstupenka stojí 990 korun v předprodeji, ale 1290 na místě.
Káťa: Aha, jdu to říct klukům a snad se nějak domluvíme.
Li: Hurá, už se nemůžu dočkat!

Lekce 4, část A.4, cv. 3

Na festivalu

Aziz: Tak co holky, jak si to tu užíváte?
Li: Fakt dobrý, líbí se nám tady a co vy?
Aziz: Já jsem nadšený, ale Christian je nějaký znuděný. Prý to není jako festivaly v Dánsku.
Christian: Hm… a Emil se nám ztratil, naposledy jsme ho viděli, když jsme čekali ve frontě na drink.
Nada: Tak snad se najde. Christiane, jak vypadají festivaly v Dánsku? Mně to tady přijde skvělý.
Christian: Je fakt, že jsem trošku zklamaný, čekal jsem víc různých doprovodných akcí, třeba i nějaké soutěže a tady nic není. Také tu nemají žádnou pořádnou pizzu nebo hranolky, jen samé maso a klobásy.
Káťa: Já jsem náhodou objevila stánek, kde mají fakt dobré vegetariánské jídlo, vezmu tě tam.
Emil: Hurá, konečně jsem vás našel. Pojďte rychle, na druhé stagi vystupuje nějaký holandský DJ a hraje fakt dobře. Doporučoval mi ho jeden můj kamarád.
Aziz: Super, tak jdeme, snad to Christianovi zvedne náladu!
Christian: Určitě, taneční muziku miluju! Ale cestou bych se zastavil v tom stánku pro něco malého.
Li: No, já sice moc elektronickou hudbu nemusím, ale můžeme to zkusit.

Lekce 4, část A.4, cv. 4

Hodnocení festivalu

Aziz: Festival by super! Byl jsem totálně nadšený. Ještě jsem nikdy nezažil tak skvělou atmosféru. Bylo tam plno mladých lidí, všichni tančili a hudba byla skvělá, nejvíc ty rockové kapely. Dokonce i známé zahraniční kapely. Určitě to stojí za to a příště půjdu zase!

Li: Poslechli jsme si spoustu různé muziky a poznali nějaké české interprety. Na můj vkus tam ale bylo dost hlučno a taky tam byl všude na zemi nepořádek a kelímky. Mám radši klasické koncerty nebo filmové festivaly, kde se sedí. Nesnáším davy lidí.

Káťa: Moc se mi líbilo, že jsme šli s kamarády společně. Můžeme tak sdílet svoje zážitky a máme spoustu bláznivých fotek. Mohli bychom někam vyrazit také tento víkend. Klidně na jinou kulturní akci nebo na výlet. S mými spolužáky je fakt legrace!

Emil: Skvěle jsem si zatancoval. Miluju taneční hudbu. Hlavně ten holandský DJ byl fantastický! Vůbec mi nevadí davy ani nepořádek, to k festivalu patří. Když jsem hned vepředu pod pódiem mezi ostatními, jsem ve svém živlu. Ta energie těch lidí okolo mě úplně nabíjí.

Christian: Podle mě to mohlo být líp zorganizované. Bylo tam víc odpadků než košů, chyběla i mapa občerstvení. Nakonec jsem našel stánek s dobrými hranolkami, ale trvalo mi to. Moje oblíbená kapela hrála docela krátce, to mě taky trochu naštvalo.

Lekce 4, část B.1, cv. 3

Moje oblíbené místo
Christian
Nejradši chodím do kina. Praha je plná starých kin a to je skvělé. Nemusíte chodit do multiplexu a cpát se popcornem. Tahle kina mají duši, zažila plno historických okamžiků a fungují doteď. Navíc mají kavárny, kde se lidé mohou scházet. Rád chodím do Lucerny, je to fascinující budova, kde naleznete kavárnu, kino, klub i obchody. Můžete jít do kina a pak ještě tancovat. A uprostřed visí vtipná socha obráceného koně se svatým Václavem. Vždycky, když ji vidím, vzpomenu si na český černý humor, který je podobný dánskému. Nejblíž domu mám kino Bio Oko. Tam se mi líbí uvolněná atmosféra. Lidé sedí na schodech, pijou pivo a povídají si.

Li
Já mám moc ráda Vyšehrad. Je to pro mě magické místo, dějiště starých legend a pověstí. A taky tam leží hřbitov slavných Čechů. Dokonce tam má hrob Bedřich Smetana. Ráda se po Vyšehradě procházím, je tam netypický výhled na město a na řeku. Nejvíc mám ale Vyšehrad spojený s hudbou. Miluju českou hudbu! Hlavně Smetanu a Dvořáka. Když se dívám z vyšehradské skály na řeku, slyším u toho Smetanovu Vltavu. Fascinuje mě, jak Smetana vyjádřil ten moment, kdy se Vltava stává z malého potůčku velkou a silnou řekou a dostává se do svého cíle, do Prahy. Je mým velkým snem jednou hrát Vltavu v orchestru.

Káťa
Nejradši mám v Praze divadla. Už jsem byla v Národním divadle se školou a ve Stavovském divadle s maminkou. Tenkrát jsem ještě neuměla moc česky, ale moc se mi líbil honosný interiér Národního divadla se zlatými balkony a krásnými malbami. Byli jsme nahoře na balkoně a měli jsme perfektní výhled. Taky je super, že je to výjimečná událost. Lidé si vezmou večerní šaty nebo obleky a vypadají slavnostně. Sice se vždycky najdou nějací ignoranti, kteří přijdou v džínách, ale naštěstí jsou v menšině. Těším se, že až budu plnoletá, dám si o přestávce sklenici vína a budu se z terasy dívat na panorama Pražského hradu.

Nada
Praha je sice úžasná díky svým památkám a historickému centru, já mám ale radši moderní architekturu a umění. Moc se mi líbí například Tančící dům, který představuje vlnící se pár. Nebo Emauzský klášter se svou moderní střechou, která perfektně navazuje na starou budovu. Myslím si, že citlivě spojit staré s novým je důležité. Povedlo se to také na Žižkově. Televizní věž vypadá ve staré zástavbě jako vesmírná raketa, ale zároveň to tam oživuje. Taky často chodím do galerií. Moje nejoblíbenější je Muzeum Kampa a Veletržní palác, kde vždycky objevím něco zajímavého.

Lekce 4, část B.2, cv. 3

Architektonické slohy
1 Emil
Mně se nejvíc líbí renesanční zámky se zahradami, které se stavěly v Čechách v 16. století. Jejich typickým znakem jsou zdobené fasády domů, na kterých jsou tzv. sgrafita. Nejsou to však graffiti! Sgrafita jsou různé ornamenty vyškrábané do zdi. Renesanční stavby jsou nižší než gotické a jsou pravoúhlé, protože jejich cílem bylo praktické bydlení. Typickými stavbami jsou zámky a paláce s velkými zahradami a fontánami, například zámek Kratochvíle.

2 Christian
Fascinuje mě, že v tak dávné době, v 10. až ve 13. století, byli lidé schopní postavit velké hrady na vysokých kopcích. Všechny stavby v románském slohu byly z kamene, měly tlusté zdi a malá okna. Typické stavby jsou rotundy s kruhovým půdorysem. Vznikaly ale také kostely s obdélníkovým půdorysem. V románském slohu je například rotunda sv. Kateřiny ve Znojmě, která byla postavena v 11. století jako součást hradu.

3 Káťa
Já nejvíc obdivuju vysoké a štíhlé stavby, které se v Čechách stavěly ve 14. století v gotickém slohu. Mají krásná barevná okna s lomeným obloukem. Patří sem katedrála svatého Víta v Praze, která se začala stavět ve 14. století, ale byla dokončena až na začátku 20. století, kdy byly přistavěny obě věže. V době gotiky bylo postaveno také hodně hradů, například Karlštejn.

4 Li
Mně přijde vtipné, že barokní stavby vypadají jako kulatý, bohatě zdobený dort. Mají spoustu zlatých dekorací a jejich tvary jsou zakřivené – oválné nebo kruhové. Vše působí dynamicky, jako kdyby to bylo v pohybu. Nahoře je často kopule. Baroko v Českých zemích začalo v 17. století a stavěly se hlavně kostely a kláštery, například kostel v Kroměříži, ale také zámky se zahradami a sochami.

5 Nada
Já miluju moderní architekturu, a proto mám nejraději funkcionalismus. Je to styl, který převažoval ve 20. a 30. letech 20. století a jeho heslem bylo: „Ornament je zločin.“ Hlavním cílem byla funkčnost bez dekorací. Charakteristickými rysy jsou velká okna, střešní terasy a volný prostor. Typickou stavbou jsou vily, například vila Tugendhat v Brně, ale i obchodní a bytové domy.

Lekce 4, část D.3, cv. 2

Legenda o svatém Václavovi

Kdysi dávno, bylo to v 10. století, se narodil chlapec jménem Václav. Jeho otec, kníže Vratislav I., zemřel, když byl Václav ještě malý. Proto místo něho vládla Ludmila, Václavova babička. Ludmila byla moudrá, laskavá a hluboce věřící. Právě ona malého Václava vychovávala. Učila ho číst, psát a vedla ho ke křesťanské víře. Václav byl hodný a spravedlivý, miloval knihy, modlitby a vždy chtěl pomáhat druhým.

To se ale nelíbilo jeho matce Drahomíře, která byla pyšná, ctižádostivá a chtěla vládnout sama. Měla strach, že Ludmila má na Václava příliš velký vliv. A tak se stalo něco zlého. Drahomíra nechala Ludmilu tajně zavraždit na hradě Tetín a začala vládnout sama. Lidé však Ludmilu velmi milovali a později ji uctívali jako svatou.

Když se stal Václav dospělým, začal vládnout české zemi. Byl to spravedlivý kníže. Pomáhal chudým lidem, staral se o kostely a podporoval ve své zemi křesťanství. Také chtěl žít v míru se sousedními zeměmi. Na místě dnešního Pražského hradu nechal postavit kostel svatého Víta a dokonce nechal vyrábět první české mince.

Ale ne všichni byli spokojení. Jeho mladší bratr Boleslav byl jiný. Toužil po moci a vládu bratrovi záviděl. Někteří šlechtici ho navíc přesvědčili, že by měl vládnout místo Václava. A tak pozval Boleslav Václava do Staré Boleslavi. Bylo to v osudný den 28. září. Když šel Václav ráno do kostela, Boleslav a jeho družina na něj zaútočili a zabili ho mečem přímo před dveřmi kostela.

Lidé byli zděšeni. Říkalo se, že Václav byl tak dobrý člověk, že byl po své smrti považován za svatého. Začaly se o něm vyprávět legendy a vznikla píseň „Svatý Václave“, která byla velmi populární a nějakou dobu plnila roli české hymny. Z Václava se stal patron neboli ochránce české země. A dodnes 28. září slavíme na jeho památku Den české státnosti.

Lekce 4, část D.3, cv. 4.b

Hlas z lavice – O Rudolfovi II.

Christian: Dobrý den, ahoj, všichni vyučující i studující naší školy.

Káťa: Zdravím naše posluchačstvo!

Christian: Tady je Christian.

Káťa: A Káťa.

Káťa: Vítáme vás u dalšího dílu našeho podcastu *Hlas z lavice*.

Christian: A zejména tu vítám našeho vzácného hosta, naši učitelku dějepisu, paní Stáňu Skřivánkovou.

Stáňa: Dobrý den a moc děkuji za pozvání.

Káťa: Paní učitelko, rádi bychom se podívali na život a vliv českého krále a římského císaře Rudolfa II. Mohla byste nám nějak ve zkratce tohoto panovníka přiblížit?

Stáňa: Určitě. Rudolf II. patřil do dynastie Habsburků, narodil se v roce 1552 a českým králem byl korunován v roce 1575. O pár let později přesídlil do Prahy, ze které tím pádem udělal královské sídelní město. Je znám zejména pro svoji velkou zálibu v umění, astronomii a přírodních vědách. Byl to opravdu renesanční a humanistický král.

Christian: Proč to pro Prahu bylo zásadní, že ji zvolil za místo svého vladaření?

Stáňa: Víte, Rudolf byl neobyčejný panovník. Nezajímaly ho války a boje o nová území, ale věda a umění. Do Prahy tedy přivedl spoustu vzdělanců, umělců, alchymistů a hvězdářů. Také sbíral výtvarné umění a na Pražském hradě dával prostor novým objevům a vědeckým pokusům. Na svém hradě hostil takové osobnosti, jako byli astronomové Tycho de Brahe a Matyáš Koperník, umělec Arcimboldo nebo alchymista Edward Kelly. Praha v té době byla opravdu centrem nových objevů v různých odvětvích – v umění, vědě a například i lékařství.

Káťa: A je pravda, že Rudolf hledal lék na věčné mládí?

Stáňa: Ano, je všeobecně známé, že se různí alchymisté pro Rudolfa snažili vyrobit kámen mudrců. To měl být kouzelný kámen, který by dokázal změnit obyčejný kov ve zlato nebo zajistit nesmrtelnost. Takové pokusy dnes bereme spíš jako kuriozity. Důležitější byly jiné objevy: například pro hvězdáře vznikaly astronomické přístroje a mapy hvězdné oblohy. Umělci a řemeslníci v Rudolfově době vyráběli také šperky, hodiny i složité mechanické stroje.

Christian: Jako studenti se učíme, že vydal důležitý dokument Rudolfův majestát, o co se jednalo?

Stáňa: To byla další velmi pozitivní věc na jeho vládě. Rudolf sice vyrůstal na katolickém španělském dvoře, jeho otec byl však velmi otevřený protestantské víře. Od mládí byl Rudolf tolerantní a přišlo mu zbytečné řešit, jestli je někdo katolík, nebo protestant. Rudolfův majestát stanovil oficiálně náboženskou svobodu na českém území. V tom opravdu předběhl svou dobu. Třicetiletá válka ale tuto mírnou a otevřenou dobu bohužel nakonec ukončila.

Káťa: Mě zas zaujalo, že se Rudolf nikdy neoženil, proč?

Stáňa: Tohle je opravdu zajímavé. Rudolf II. věřil hvězdám a astrologii. Nechal od Tycha de Brahe vytvořit horoskop a v něm byla rada, aby se neženil. Dalším důležitým důvodem byla asi i jeho melancholická a zdrženlivá povaha. Rudolf byl introvert, který si za manželku vzal vědu a umění.

Christian: Slyšel jsem, že sbíral umění a další předměty. Můžeme jeho sbírku ještě někde v Praze vidět? Co obsahovala?

Stáňa: Rudolf byl velký znalec umění, ve své sbírce měl tehdy díla od slavných jmen jako byli Leonardo da Vinci, Tizian, Albrecht Dürer nebo Hieronymus Bosch. Rudolf ale nesbíral pouze obrazy, ale také sochy, knihy, herbáře, hodiny, vědecké přístroje a přírodniny. Jeho sbírku však na konci třicetileté války odvezli Švédové a velká část exponátů později ve Stockholmu shořela. Sbírku si tedy bohužel už neprohlédneme.

Káťa: Já ještě doplním, že k Rudolfu II. se váže i legenda o Golemovi. O té si ale budeme povídat někdy příště. Děkujeme paní učitelce a přejeme všem krásné odpoledne.

Christian: Děkujeme a na shledanou.

Stáňa: Nechť vám hvězdy svítí na cestu. Na shledanou.

Lekce 5, část A.2, cv. 3

Káťa je na policii

Policistka: Dobrý den. Co se vám stalo?
Káťa: Dobrý den. Ukradli mi kabelku. Měla jsem tam všechno. I mobil!
Policistka: Kde ke krádeži došlo?
Káťa: Byla jsem v tramvaji. Když jsem vystoupila, tak kabelka byla pryč a tramvaj už odjížděla. Byla jsem v šoku.
Policistka: Kdy přesně to bylo?
Káťa: Dneska odpoledne, asi kolem druhé.
Policistka: Jak k události došlo? Zkuste to popsat.
Káťa: Jela jsem tramvají devět na Žižkov. Vystupovala jsem na zastávce Lipanská. Tam vystupovalo hodně lidí. Tlačili se ven, a když jsem byla venku, zjistila jsem, že nemám kabelku. Měla jsem ji na rameni.
Policistka: Takže jste pachatele neviděla?
Káťa: Nejsem si jistá. Byla tam tlačenice. Ale když jsem se ohlédla, v tramvaji zůstal jeden muž. Možná to byl on, protože skoro všichni ostatní vystoupili.
Policistka: Jak vypadal?
Káťa: Byl vysoký, hubený a měl modrou mikinu s kapucí a větší tašku. Myslím, že nebyl moc starý, ale do obličeje jsem mu moc neviděla.
Policistka: Co jste dělala potom?
Káťa: Šla jsem domů, bydlím blízko. Když přišli rodiče z práce, zavezli mě sem na policii, abych to oznámila.
Policistka: Měla jste tam něco cenného?
Káťa: Ano, měla jsem tam mobil a sluchátka. A taky peněženku.
Policistka: Jakou asi hotovost?
Káťa: Nevím, ale asi ne moc, většinou platím kartou. Možná tak stovku.
Policistka: A kartu jste zablokovala?
Káťa: Ano, to jsem udělala doma přes internet.
Policistka: Odhadnete cenu všech odcizených věcí?
Káťa: No nevím. Mobil a sluchátka, to bude asi tak deset tisíc.
Policistka: Dobře. Zkontrolujte si údaje a tady to podepište.

Lekce 5, část A.2, cv. 4.a

Christian, Emil a Nada se baví o sprejerství

Christian: Čau, dneska po škole chci jít dělat graffiti. Nechcete jít se mnou?
Emil: Kecáš! A kam?
Christian: V Dejvicích je jedna volná zeď.
Emil: Ty jdeš sprejovat na zeď? Ale to je přece nelegální! Chytnou tě policajti a dostaneš pokutu.
Nada: Hele, to není moc hezký sprejovat po historickejch budovách. Co to je za zeď?
Christian: Ale ne, tohle je legální zeď. Je to pro sprejery připravený.
Emil: A víš to jistě?
Christian: V klidu, čet jsem vo tom na sítích městský části. Je to volnej prostor.
Nada: A co tam chceš malovat?
Christian: O víkendu jsem vymejšlel nějaký věci. Mám tady předkreslenejch pár nápadů. Poradíte mi, co je nejlepší?
Emil: Ty jo, to je dobrý! Líbí se mi všechno.
Nada: Já bych vybrala spíš tenhle.
Christian: Rozhodnu se asi podle toho, kolik na tý zdi bude místa.
Nada: To zní jako dobrý dobrodružství. Já bych to chtěla taky zkusit.
Christian: Tak pojď se mnou, můžeš mi pomoct.
Nada: Super, tak jo!
Emil: Tak já se přijdu podívat. Přijdeme s klukama z fotbalu. Budeš mít publikum.
Christian: Fajn. Jen ještě musím koupit barvy.

Lekce 5, část A.3, cv. 2

Christianův dědeček vypráví

Já jsem chodil do školy za komunismu. Tehdy jsme nesměli říkat nic proti vládě ani prezidentovi, měli bychom problémy. Taky jsme nemohli zpívat ani poslouchat západní hudbu. Občas jsem ji poslouchal doma tajně v rádiu. Vždycky jsem chtěl mít kapelu, tak jsme pořádali tajné koncerty na chatě pro kamarády. Chtěl jsem nosit dlouhé vlasy, ale učitelé mi nařídili se ostříhat. Taky některé knihy byly zakázané, měl jsem je od strejdy v samizdatu. Naštěstí to nikdo nezjistil. Když jsem neposlouchal nebo se neučil, tak mi dal táta facku, to bylo normální. Po střední jsem chtěl cestovat nebo studovat na univerzitě, ale ani pro jedno jsem nedostal povolení, protože táta nebyl v komunistické straně a taky podepsal Chartu 77. Nastoupil jsem do továrny na boty a studovat jsem začal až mnohem později.

Lekce 5, část B.1, cv. 2

Státní zřízení v mojí zemi
Christian
Dánsko, ze kterého pocházím, je království už od 10. století, ale až od 19. století je konstituční monarchií. To znamená, že král nebo královna má jenom reprezentační roli a skutečnou moc mají volení zástupci v parlamentu. Momentálně je hlavou státu král Frederik X., ale máme zároveň i premiérku a parlament. Díky svobodě slova můžou Dánové veřejně projevit nesouhlas jak se zákony, tak i s vládou. V Dánsku je silný důraz na rovnost příležitostí pro všechny občany. Zdravotní péče i všechny školy včetně univerzit jsou zdarma a nikdo není diskriminován při hledání práce. Svatby stejnopohlavních párů se můžou konat i v kostele. Pro Dány je taky důležitá ekologie. Podporujeme využívání udržitelné energie, například větrné elektrárny. Říká se, že Dánové jsou nejšťastnější národ. Možná na tom něco bude. A to nejen kvůli tomu, že k moři nikde není dál než 50 km.

Li
Pocházím z Čínské lidové republiky, která je od roku 1949 socialistickým státem, kde má hlavní vládnoucí roli komunistická strana. Hlavou státu je prezident, kterého volí parlament. Lidé můžou volit v místních volbách, ale celostátní politiku řídí pouze strana. V posledních desetiletích nastal v Číně obrovský ekonomický rozvoj. Velká města se modernizují, staví se mrakodrapy a vysokorychlostní železnice. Stále více se využívá digitalizace a roboti. Ale ne všude je to stejné. Život na venkově se od měst velmi liší. Lidé tam mají horší dostupnost služeb, zdravotní péče a vzdělání. Někteří lidé kritizují, že v Číně je omezená svoboda slova a možnost získat informace. Já si ale myslím, že každý systém má svoje silné i slabé stránky. Nejvíc mě trápí smog ve velkoměstech – s tím by se mělo něco dělat.

Káťa
Ukrajina, odkud pocházím, je republika a hlavou státu je přímo volený prezident. Lidé mají možnost volit také svoje zástupce v parlamentních volbách. Nezávislost Ukrajina získala roku 1991, ale trpěla ekonomickými problémy a vysokou nezaměstnaností. Hodně lidí proto odešlo za prací do v zemí střední a západní Evropy. V roce 2014 se v Kyjevě konala revoluce kvůli tehdejší vládě a prezidentovi. Potom byly přijaty nové zákony, které pomáhají ve zlepšení státní správy, zdravotnictví a vzdělávání i v boji proti korupci. Ukrajina bohužel od té doby čelí ruské vojenské agresi na Krymu a ve východní části země, od roku 2022 pak válce i v dalších částech. Přála bych si, aby moje země byla opravdu svobodná a aby byla součástí Evropské unie.

Lekce 5, část B.3, cv. 1

Státní zřízení v České republice
Česká republika je demokratický stát v čele s prezidentem. Prezident je nejvyšší představitel státu a reprezentuje naši zemi. Volí ho občané na pět let. Prezident jmenuje premiéra a může udělovat amnestii.

Důležitým dokumentem českého státu je ústava, která představuje základní zákon státu. Ústava definuje tři druhy moci. Vysvětluje, co je moc zákonodárná, výkonná a soudní. Definuje pravidla pro fungování státu a také práva a povinnosti občanů. Součástí Ústavy je také Listina základních práv a svobod.

Hlavním úkolem moci zákonodárné je přijímat zákony. Tento úkol má parlament, který se dělí na Poslaneckou sněmovnu (200 křesel) a Senát (81 křesel). Moc výkonná dohlíží na dodržování zákonů. Podle Ústavy je nejvyšším orgánem výkonné moci vláda. Vládu tvoří předseda vlády, místopředsedové vlády a ministři. Vláda musí získat důvěru. Důvěru vyslovuje Poslanecká sněmovna. K dalším orgánům státní správy patří ministerstva a soudy. Soudy vykonávají soudní moc – rozhodují soudní spory.

Občané mohou ovlivňovat politiku své země tím, že si volí své zástupce. Volby jsou znakem demokracie. Volby v České republice probíhají do Poslanecké sněmovny a Senátu. Občané mohou také volit prezidenta, zástupce do obecních nebo krajských úřadů a poslance do Evropského parlamentu.

Součástí politiky v demokratickém státě jsou politické strany. Občané si mohou volit kandidáty z politických stran, a ovlivňovat tak budoucnost státu. Politické strany před volbami dělají kampaně, představuj svůj program a své kandidáty a soupeří o podporu občanů. Do Poslanecké sněmovny, krajských a komunálních voleb se volí politické strany, do senátních a prezidentských voleb se naopak volí jednotliví kandidáti.

Lekce 5, část D.1, cv. 3

Co přineslo 20. století

20. století bylo sice typické obrovským technologickým a vědeckým pokrokem, byla to ale také doba, kdy lidstvo čelilo největším konfliktům ve své historii. Na začátku tohoto století proběhla 1. světová válka, která přinesla asi 18 milionů mrtvých, a zanedlouho po ní (za pouhých 20 let) lidstvo zasáhla 2. světová válka, která byla ještě krvavější. Zemřelo asi 60 milionů lidí včetně obětí holokaustu – Židů, Romů a dalších etnických skupin. Kromě těchto válek proběhly další války, např. v Koreji, ve Vietnamu, v bývalé Jugoslávii, občanské války v Africe a genocidy. Během 20. století se několikrát přepisovaly hranice států. Po první světové válce se rozpadlo Rakousko-Uhersko, po 2. světové válce se vytvořil východní a západní blok a v roce 1991 se rozpadl Sovětský svaz. Také mnohé evropské kolonie v Africe a Asii získaly nezávislost. Ve 20. století vznikly a později padly diktatury jako nacismus a komunismus, které braly lidem svobodu a často vedly k válkám.

Ve 20. století také lidé vynalezli mnoho věcí, které dnes považujeme za samozřejmost. Na začátku století se ještě jezdilo na koni, pak se však začala vyrábět auta a letadla a v roce 1969 člověk dokonce poprvé stál na Měsíci. Důležité objevy se staly také v medicíně. Lidé objevili vakcíny a antibiotika a začaly se léčit nemoci, které byly dříve smrtelné. Ve druhé polovině 20. století se začaly vyvíjet počítače, které byly nejdříve velké jako místnost a postupně se zmenšovaly. A v 90. letech se začal používat internet, který umožňuje hledat informace a komunikovat na dálku. Nové technologie zásadně změnily každodenní život lidí na Zemi. Kromě počítačů lidé začali používat televizi, telefony a domácí spotřebiče. Zlepšila se jejich kvalita života a zkrátila se pracovní doba. Ke konci století se tento technologický vývoj zlepšoval a zrychloval, a proto lidé od té doby můžou snadněji cestovat, komunikovat i obchodovat. Tento jev se nazývá globalizace a svět se díky tomu více propojil, zároveň jsou však státy na sobě více závislé.

Lekce 5, část D.3, cv. 5

Hlas z lavice – Sametová revoluce

Christian: Dobrý den, ahoj, všichni vyučující i studující naší školy.

Káťa: Zdravím naše posluchačstvo!

Christian: Tady je Christian.

Káťa: A Káťa.

Christian: Vítáme vás u dalšího dílu našeho podcastu *Hlas z lavice*.

Káťa: Dnes jsme si připravili další díl o české historii. Budeme mluvit o sametové revoluci – jak probíhala a také co jí předcházelo.

Christian: Naše pozvání přijal náš učitel dějepisu, pan František Šácha.

František: Hezký den vám i posluchačům.

Káťa: A pan učitel tohle téma nemá jenom nastudované z knih, on ho totiž přímo prožil. V době sametové revoluce byl studentem na Filozofické fakultě v Praze a zúčastnil se demonstrací.

Christian: Ale od začátku. Pane učiteli, můžete nám nejdřív popsat dobu před rokem 1989?

František: Samozřejmě. Celé této době, která trvala od srpna 1968 až do roku 1989, se říká normalizace. Po srpnu 1968 znovu vládli komunisté pod sovětským vlivem, byla zavedena cenzura a odpůrci byli zavíráni do vězení. Režim ale už nebyl tak tvrdý jako v 50. letech. Mluvilo se o normalizaci situace a tím byl míněn návrat do doby před pražským jarem, tedy před rok 1968.

Káťa: A hodně lidí proti téhle změně protestovalo?

František: Hned po srpnu 1968 protestovaly statisíce lidí. Demonstrovaly, stávkovaly a měnily dopravní značky, aby se okupanti nemohli orientovat. Režim ale postupně tyto snahy o nesouhlas potlačoval. Hrozil vyhozením z práce, zákazem studia nebo i vězením. Mnoho lidí se bálo, a proto ze strachu rezignovalo. Většina se stáhla do soukromí. Začali se více orientovat na rodinu a přátele, starali se o zahrady a chaty.

Christian: A s tím nesouhlasil Jan Palach...

František: Ano, správně. Proti tomu, že si lidé na okupaci rychle zvykli, protestoval mladý student Jan Palach tím, že se v lednu roku 1969 upálil na Václavském náměstí. Jeho pohřeb se stal velkým protestem proti režimu, ale nakonec nic nezměnil. Až o 20 let později, v lednu 1989, kdy si lidé připomínali výročí 20 let od jeho smrti, začali znovu protestovat. Ale fakt, že už se nebáli, byl také ovlivněn celkovou situací v Evropě.

Káťa: K Palachovu týdnu v lednu 1989 se ještě dostaneme. Teď bych se chtěla zeptat, jak vypadala kultura za normalizace.

František: Za normalizace se kultura rozdělila na dvě části – oficiální (komunistickou) a neoficiální (disent). V disentu se pořádaly koncerty, bytové semináře a bohoslužby a kopírovaly se knihy tak, že se opisovaly doma na stroji. Říkalo se jim „samizdaty".

Christian: Ty znám, dědeček mi nějaké ukazoval, měl je ještě schované doma! A měl disent nějaký vliv na následnou revoluci?

František: Určitě. Vůdčí postavou disentu byl dramatik Václav Havel, který v roce 1977 sepsal s přáteli petici za dodržování lidských práv (jako například svobody slova)

v Československu, která se jmenovala *Charta 77*. Komunistický režim ty, kdo petici podepsali, zavíral do vězení a publikoval o nich dezinformace. Text Charty byl ale zveřejněn v zahraničních novinách a stal se známým. Byl to takový první krok směrem k revoluci.

Káťa: A jaké byly ty další kroky?

František: Jak už jsem zmínil, situaci v Československu hodně ovlivňovalo zahraniční dění. V osmdesátých letech se situace v celé východní Evropě začala znovu uvolňovat, protože Sovětský svaz už nedržel tak tvrdou kontrolu nad východními státy jako dřív a sám dokonce začal s reformami. Lidé byli nespokojení s politikou i životní úrovní a chtěli větší svobodu. V Polsku začaly protesty už v roce 1988, kdy lidé žádali svobodné volby.

Christian: A jak protesty začaly v Československu?

František: V Československu studenti protestovali proti režimu už od ledna 1989, kdy bylo 20 let od smrti Jana Palacha. Demonstrace ale vyvrcholily až 17. listopadu 1989, kdy policisté zbili demonstrující studenty v Praze na Národní třídě. Lidé nesouhlasili se zásahem policie, přidali se ke studentům a demonstrace byly větší a větší.

Káťa: A vy jste na Národní třídě také byl? Stalo se vám něco?

František: Ano, byl jsem tam. Chtěli jsme jít totiž s ostatními studenty do centra Prahy, abychom vyjádřili nesouhlas s režimem. Na Národní třídě nám ale policisté zatarasili cestu a začali studenty mlátit. Všude byl křik a chaos, lidé se snažili utíkat pryč, ale moc nebylo kam. Mně se naštěstí nic nestalo, protože jsem stál víc vzadu a nakonec se mi podařilo utéct.

Christian: A proč se tedy říká té revoluci sametová, když začala násilím?

František: Začala sice násilím na studentech, to je pravda, ale nikdo při ní nezemřel. Komunistická vláda nepoužila armádu, všechno se dohodlo. Václav Havel se stal hlavou revoluce a vyjednal konec komunistické vlády. V následujícím roce byly první svobodné volby a Havel byl zvolen prezidentem.

Káťa: To vypadá jako úplná idylka! Podobně jako rozdělení Československa.

František: Ano, rozdělení proběhlo také dohodou a v míru. Československo se rozdělilo na dva státy už tři roky po revoluci, a to 1. ledna 1993. A nakonec jsme se za několik let poté znovu sešli v Evropské unii. Česká i Slovenská republika vstoupily do EU společně v roce 2004.

Christian: A jak se situace v Evropě změnila po pádu železné opony?

František: Od devadesátých let 20. století Evropa už není rozdělená. Roku 1991 se rozpadl Sovětský svaz a mnoho států se osamostatnilo. Západní i východní státy spolupracují v Evropské unii. V České republice je od 90. let 20. století demokratický režim. Existují svobodné volby, svoboda slova i svoboda cestování.

Káťa: Takže máme happy end, všechno dobře dopadlo a teď už jenom si tu svobodu udržet.

František: Přesně tak.

Christian: Děkujeme panu učiteli Františku Šáchovi za poutavé vyprávění nejen vlastních zážitků. A doufáme, že k nám nezavítal naposledy.

František: Já děkuju za pozvání. Na shledanou.

Káťa: Na shledanou.

Lekce 6, část A.2, cv. 4

Jací jsou Češi?

Existuje mnoho stereotypů o Češích. Nejčastěji se říká, že Češi jsou uzavření a chladní na první pohled, ale jsou přátelští, když je lépe poznáte. Taky jsou Češi obvykle vnímaní jako pesimističtí, protože na otázku: „Jak se máš?" neodpovídají optimisticky jako například: „Dobře." nebo „Výborně.", ale: „Nic moc.", „Ujde to." nebo někdy i „Špatně." Často si na všechno stěžují – na počasí, na dopravu, na politiku... Nikdy s ničím nejsou spokojení. Když má tramvaj dvě minuty zpoždění, tak je hned špatná celá městská hromadná doprava i politická reprezentace. Stěžování si je něco jako národní sport. Až po hokeji samozřejmě. Někdy se také říká, že jsou Češi závistiví. To znamená, že nepřejí úspěch ostatním lidem, ale naopak jim závidí. Možná to má původ v historii, kdy se Češi v některých historických obdobích snažili zapadnout mezi ostatní, protože když někdo vyčníval, mohlo to být nebezpečné.

Zatím jsme zmínili hlavně negativa. Jaké však mají Češi pozitivní vlastnosti? Určitě je nutné zmínit smysl pro humor, kterým jsou Češi proslulí. Vtip, ironie a černý humor, to jsou věci, které Čechům jdou. Někomu se může zdát, že český humor je někdy až moc drsný. Češi jsou však na něj zvyklí a často si dělají legraci i sami ze sebe. Humor je jim prostě vlastní a v mnoha případech jim pomáhá v těžkých situacích. Kromě humoru se také mluví o zlatých českých ručičkách. Znamená to, že Češi sami sebe vidí jako praktické, pracovité a manuálně zručné lidi, kteří si poradí s každou závadou a dokážou ji opravit. A rozhodně nejsou Češi agresivní. Jistě se najdou výjimky, ale obecně jsou považováni za mírné a tolerantní lidi. Podle Světového indexu míru patří Česká republika dokonce mezi nejmírumilovnější země světa. Pravidelně se umisťuje v první desítce této ankety, která hodnotí bezpečnost státu a jeho vnitřní konflikty.

Tohle všechno se sice o Češích říká, ale jak už bylo zmíněno na začátku, jsou to stereotypy a někdy možná až předsudky. Vždycky záleží na tom, v jakém prostředí vyrůstáme a žijeme a hlavně, jak se cítíme. Na prvním místě jsme sami sebou, a ne Čechem, Češkou nebo jinou národností.

Lekce 6, část A.3, cv. 3.b

Christian, Emil, Káťa a Li budou pálit čarodějnice

Christian: Čau, co budete dělat na čarodějnice?
Emil: Co tím myslíš?
Christian: V pátek jsou čarodějnice, nepůjdeme udělat nějaký oheň?
Aziz: A co to znamená čarodějnice? Co se slaví?
Káťa: Čarodějnice jsou ženy, které znají magii. V historii se upalovaly.
Christian: Uděláme oheň, můžeme opékat buřty, hrát na kytaru, bude pohoda…
Emil: A to můžeme jít třeba do parku?
Christian: No to asi ne, ale u nás na chatě by to asi šlo. Myslím, že dřeva je tam dost, tak potřebujeme jenom jídlo a pití.
Emil: Tak jo, já připravím buřty.
Káťa: Dobře. Emil vezme buřty, tak já koupím chleba. U nás v pekárně mají moc dobrý.
Nada Já můžu s bráchou koupit něco k pití. Třeba nějaké koly a minerálky.
Emil: Já bych radši kofolu.
Nada: Jasně, tu vezmeme taky!
Káťa: Li, pojedeš s námi?
Li: Nevím. Christiane, a kde je ta chata? Je to daleko?
Christian: Není. Asi půl hodinky vlakem z Masaryčky. Místa na přespání je tam dost a dopoledne můžeme jet zpátky.
Li: Tak jo. A já můžu ušít malou čarodějnici, kterou dáme do ohně.
Christian: Super, Li! Tak jsme domluveni! A já vezmu kytaru.
Káťa: Těším se!
Emil, Li, Aziz, Nada: My taky!

Lekce 6, část A.3, cv. 4

České svátky

1 Štědrý den
Na tento den čekáme celý měsíc. Na stole máme adventní věnec, který má čtyři svíčky, a každý týden zapalujeme o jednu víc. V tento den se pak připravujeme na večerní oslavu. Zdobíme stromeček ozdobami, vaříme večeři (kapra se salátem) a pak se celá rodina sejde u svátečního stolu. Po večeři si dáváme dárky, které jsou pod stromečkem. Dětem říkáme, že dárky nosí Ježíšek.

2 První máj (svátek lásky)
Tento den je svátkem zamilovaných v Česku. Páry se líbají pod rozkvetlým stromem, nejčastěji třešní. Tento svátek souvisí se slavným básníkem Karlem Hynkem Máchou a jeho básní Máj z roku 1836. Její první verše jsou: „Byl pozdní večer / první máj / večerní máj / byl lásky čas.“. V Praze můžeme potkat zamilované dvojice nejčastěji na Petříně, kde také stojí Máchova socha.

3 Dušičky
Tento den se oficiálně nazývá Památka zesnulých. To znamená, že vzpomínáme na ty lidi, kteří už zemřeli a nejsou mezi námi. Chodíme navštěvovat hroby a dáváme na ně podzimní výzdobu – věnce, květiny a svíčky. Hodně lidí cestuje po České republice, protože jezdí i na hřbitovy, které jsou daleko.

4 Velikonoční pondělí
Tento den sice patří ke křesťanskému svátku, ale jeho zvyky jsou lidové. Ženy barví nebo malují vajíčka a muži chodí na návštěvu a šlehají ženy pomlázkou z vrbových proutků. Šlehání je pouze symbolické a nemělo by bolet. Znamená to, že žena bude mladá a krásná. Muži za to dostanou vejce, čokoládu nebo ti starší panáka slivovice.

5 Svatý Mikuláš
Tento den chodí po městě tři lidé oblečení jako biskup, anděl a čert. Chodí navštěvovat děti. Pokud byly děti hodné, dostanou malé dárky. Pokud zlobily, říká se, že si je vezme čert. Na vesnici chodí od domu k domu, ve městě navštěvují přátele nebo si můžete jejich návštěvu u dětí objednat.

6 Masopust
V historii byl tento den posledním dnem, kdy se mohlo jíst maso. Potom nastal 40denní půst před Velikonocemi. Proto se jí hodně masa, především vepřové, protože v tomto období se tradičně zabíjelo prase (tzv. zabijačka). Také se dělají průvody s maskami a hudbou.

7 Pálení čarodějnic
Tento den lidé dělají velké ohně za vesnicí nebo malé ohně na zahradě. Ve městě se scházejí přátelé na party a pijou alkohol. Říká se, že je to magická noc, při které se slétají čarodějnice. Proto dříve lidé dělali velké ohně na svoji ochranu. Dnes už je to jenom zábava.

8 Silvestr
Na oslavu Nového roku se většinou scházíme s přáteli, jíme a pijeme alkohol. Hodně lidí jezdí na chatu na hory lyžovat. Lidé také pouštějí petardy nebo zapalují prskavky. Ve městě se někdy dívají na velký ohňostroj. O půlnoci si připijeme šampaňským. Prvního ledna se tradičně jí čočka, aby bylo v novém roce hodně peněz.

Lekce 6, část B.1, cv. 2

Společenské problémy
Emil
Myslím, že někteří Češi nemají rádi cizince. Když jsem začal chodit do ragby klubu, vypadalo to, že si na mě trenér zasedl. Neustále mě kritizoval a taky mi říkal, že se mám naučit česky, jestli tady chci hrát. Často se smál mojí výslovnosti nebo dělal, že mi nerozumí. Já umím tři jazyky. Angličtinu, francouzštinu, španělštinu a čeština je můj čtvrtý. Můžu snad za to, že on neumí ani pořádně anglicky? Nebyl ale sám. Když jsme jeli na zápas do nějakého menšího města, než je Praha, zaslechl jsem mezi diváky věty jako: „Proč nás nemůžou reprezentovat Češi? To máme málo kluků, že potřebujeme nabírat nějaké Afričany?" Musím ale přiznat, že takoví rozhodně nejsou všichni, a jsem za to rád. Spoluhráči vždycky stáli za mnou, protože věděli, že hraju dobře a baví mě to.

Christian
Nechápu některé české holky. Hrajou si na emancipované, a přitom pak chtějí, aby za ně muž všechno platil a otvíral jim dveře. Pozval jsem na rande jednu Češku, kterou jsem znal ze skautského tábora. Šli jsme na procházku a potom na kafe. Dobře jsme si povídali a bylo to fajn, dokud jsme neodcházeli. Když jsem totiž zaplatil jenom svoje kafe, urazila se. Ale určitě svoje peníze měla, říkala mi, že o víkendu chodí na brigádu do jiné kavárny. Nevím, proč bych měl platit za její kafe jenom proto, že jsem muž. V Dánsku je rovnoprávnost, a naopak považujeme za urážku za ženu platit. Ona je přece taky schopná za sebe zaplatit a my to respektujeme. No, ale to není všechno. Když jsem se jí třeba pár dní neozval, tak byla naštvaná ještě víc. To se jako nemůže ozvat ona mně? Nevidím na tom nic divného. Myslím si, že v Česku rovnoprávnost pořád není. Moje česká teta například dělá doma všechny práce, a ještě se stará o děti. V Dánsku chodí na mateřskou i muži a je to v pohodě.

Nada
My jsme chodili s Azizem nejdřív na českou školu, do deváté třídy. Bohužel jsme tam nenašli žádné kamarády. Na začátku jsme vůbec ničemu v češtině nerozuměli, tak jsme jenom tiše poslouchali. Spolužáci se nám posmívali, že jsme teroristi, protože máme tmavší pleť a já nosím šátek, a dělali nám naschvály. Jednou mi říkali asi nějaké nadávky, tak se s nimi Aziz dokonce popral a pak dostal ředitelskou důtku. Začali jsme proto chodit za školu. Když to naši rodiče zjistili, byli zklamaní. Ale my jsme se tam už nechtěli vrátit. Aziz chodil nějaký čas do práce a já jsme se učila sama doma, než nám našli kurz češtiny. Teď máme kamarády z celého světa a celkem už se česky domluvíme, tak se na českou střední školu nebojíme jít.

Lekce 6, část B.2, cv. 3

Kátino rande

Li: Ahoj, Káťo! Tak jaké bylo rande?
Káťa: Ani mi nemluv!
Li: Co se stalo? Vždyť ses tak těšila!
Káťa: Nojo, protože když psal na chatu, tak byl celkem vtipný. Bavilo mě to!
Li: A v realitě ne?
Káťa: Prosím tě. Nejdřív jsem ho málem nepoznala. Na fotce vypadal rozhodně líp! Pak jsme šli na čaj a on skoro nic neříkal. Nemám ráda to trapné ticho, tak jsem se snažila něco říkat a na něco se ho ptát…
Li: No a rozmluvil se pak?
Káťa: Jako jo, ale bylo to děsně vyčerpávající! Byla jsem potom úplně bez energie.
Li: Tak to chápu…
Káťa: A on mi pak řekl, jak se moc bavil, zatímco já jsem si říkala, ať už jsem pryč!
Li: A proč jsi neodešla dřív?
Káťa: No, bylo mi ho líto. Nechtěla jsem být neslušná.
Li: A chce se s tebou ještě vidět?
Káťa: Chce, pořád mi píše. Nemůžu se ho zbavit, i když už jsem mu řekla, že se fakt sejít nechci.
Li: To je otrava. Tak mu řekni, že máš kluka!
Káťa: Myslíš, že to pomůže? Tak jo.

Lekce 6, část B.2, cv. 6

Christian je v klubu a tancuje.

Holka: Ahoj, hezky tancuješ, nechceš tancovat se mnou?
Christian: Ahoj, díky, ale nechci, jsem tu s kamarádkou.
Holka: Jseš si jistej? Ta tvoje kamarádka není nic moc.

Za chvíli přitancuje ta samá holka a nese mu drink.

Holka: Ahoj, tady máš něco na lepší náladu.
Christian: Já ale opravdu nechci, promiň. A pití už mám.
Holka: Tak si trhni nohou!

Lekce 6, část B.3, cv. 3

Hlas z lavice – Queer komunita v České republice

Christian: Dobrý den, ahoj, všichni vyučující i studující naší školy.
Káťa: Zdravím naše posluchačstvo!
Christian: Tady je Christian.
Káťa: A Káťa.
Christian: Vítáme opět všechny u našeho dalšího dílu podcastu *Hlas z lavice*.
Káťa: Dnes se budeme věnovat tématu respektu a tolerance, proto jsme si pozvali dobrovolníka Tomáše Hacha z organizace *Jsme fér*, který si s námi bude povídat o životě queer lidí v Česku. Ahoj Tomáši!
Tomáš: Ahoj, zdravím.
Christian: Vítáme tě a jsme rádi, že jsi přišel. Možná by bylo na začátek dobré říct, co to vlastně queer komunita je.
Tomáš: Queer lidé nebo taky LGBT+ komunita je skupina lidí s jinou sexuální orientací nebo genderovou identitou než má většina obyvatel. Vlastně jsou to lesby, gayové, bisexuálové, trans lidi a jiné genderové identity.
Káťa: Aha, mohl bys nám přiblížit, jaký je postoj Čechů k této komunitě a jak se tento postoj měnil v českých dějinách?
Tomáš: V Československu byla homosexualita dekriminalizována v 60. letech 20. století. V roce 2006 pak začal platit zákon o registrovaném partnerství. Toto parnerství bylo sice blízké manželství, ale registrovaní partneři neměli všechna práva jako manželé. Naše organizace se právě snažila vybojovat manželství pro všechny, aby měli všichni lidé stejná práva.
Christian: A povedlo se to?
Tomáš: Bohužel jen napůl. Od ledna roku 2025 mohou gay lidé uzavírat tzv. partnerství, manželství ne.
Káťa: V čem je rozdíl?
Tomáš: Asi začnu tím pozitivním. Důležité je, že instituce partnerství je nově zapsána stejně jako manželství v občanském zákoníku a většina povinností a práv je s manželstvím stejná. Také se změnila situace ohledně dětí. V registrovaném partnerství nebyla možná žádná adopce, v „novém" partnerství je ale možné přiosvojení dítěte partnera. To vlastně znamená, že rodiči mohou nakonec být oba v páru, ne jen jeden z nich, jako tomu bylo dříve. I když to znamená trochu složitý proces. A negativa nové instituce partnerství jsou, že žádat o adopci jako pár nebo podstoupit umělé oplodnění zatím mohou jen muž a žena, tedy heterosexuální pár.

Christian: Zákony jsou jedna věc a názor společnosti věc druhá. Je česká společnost ke queer lidem tolerantní?

Tomáš: Česká republika patří určitě k těm tolerantnějším zemím v Evropě. Jsme na tom mnohem lépe než většina zemí východní a střední Evropy. Když se ale zeptáte queer lidí, co si o tom myslí, mnoho z nich se stále setkává s různými formami diskriminace.

Káťa: Můžeš nám dát nějaký příklad?

Tomáš: Mnoho lidí říká, že například homosexuály toleruje, což je teoreticky pravda. Češi jsou tolerantní k sexuálním menšinám, ale jen dokud to nejsou jejich sousedi, kolegové v práci nebo třeba učitelé jejich dětí. Také si musíme uvědomit, že je velký rozdíl mezi tolerancí a respektem. Respekt české společnosti bohužel queer komunita stále nemá.

Christian: Já bych rád přidal zkušenost ze své země, Dánska. Tam se otevřeně přiznává ke své orientaci 66 procent queer lidí, ale v Česku je to jen asi 30 až 40 procent. V Česku tedy většina queer lidí stále svou sexualitu před společností schovává.

Tomáš: Ano, je to prostě stále pro mnoho queer lidí bezpečnější cesta.

Káťa: Můžeš nám ještě říct, jaké organizace v Česku queer lidem pomáhají bořit strereotypy a bojují proti homofobii?

Tomáš: Například organizace *S barvou ven*, která pomáhá mladým lidem ohledně sexuální orientace a coming outu, pak samozřejmě naše organizace, která se stará hlavně o práva queer lidí a nejznámější organizace *Prague Pride*, která pořádá teď už dost populární letní festival.

Christian: Děkujeme za rozhovor a popřejme si navzájem více respektu ke všem menšinám ve společnosti.

Tomáš: Já moc děkuji za pozvání a lépe bych to neřekl. Respekt všem.

Káťa: Respekt všem a na shledanou.

Lekce 6, část D.1, cv. 6

Názory lidí na Evropskou unii

Petra

Myslím si, že státy jako jednotlivci jsou slabé. Společenství států je ekonomicky výhodnější, takže je lepší, když spolu státy spolupracují. Jsou potom silnější a mají šanci na rozvoj.

Miloš

Evropská unie nám chce přikazovat, co máme dělat a co ne. Naposledy zakázala výrobu pomazánkového másla. Proč? To nechápu. Na všechno jsou nějaké zbytečné regulace a nesmyslná pravidla. Žádnou EU podle mě nepotřebujeme.

Marie

Myslím si, že Evropská unie přestala být prospěšná. Dneska je to organizace, která omezuje národní státy a jejich suverenitu. Všechno rozhodují úředníci v Bruselu a nikdo nemyslí na jednotlivé státy a občany.

Karel

Evropská unie je skvělý nápad starý několik stovek let. Bylo by škoda z ní vystoupit. Samozřejmě, že jsou v EU nějaké problémy, ale je potřeba, aby se státy uměly domluvit. V Evropě je mnoho států, které by měly mít přátelské vztahy, aby tam byl život bezpečný.

Lekce 6, část D.2, cv. 3

OSN a NATO

Organizace spojených národů (OSN) je mezinárodní organizace, která byla založena v roce 1945 jako reakce na dvě světové války. Hlavním cílem OSN je zabránit dalším konfliktům a válkám. Hlavní sídlo má v New Yorku, ale má kanceláře také v Ženevě, ve Vídni a v Nairobi. V současné době má celkem 193 členských států, tedy většinu států světa. Československo bylo členem OSN už od roku 1945, Česká republika se stala členem v roce 1993.

Její základní cíle jsou popsány v oficiálním dokumentu z roku 1945 s názvem *Charta Spojených národů*. Tyto cíle jsou především: zachovávat mezinárodní mír a bezpečnost, rozvíjet přátelské vztahy s ostatními národy a chránit základní lidská práva a svobody. Všechny členské státy OSN souhlasí s tím, že budou plnit povinnosti uvedené v *Chartě*. V roce 1948 vydala OSN také *Všeobecnou deklaraci lidských práv*, dokument, který říká, že každý člověk má svá práva a svobody, které je třeba respektovat.

OSN organizuje mírové mise, kde vojáci nebo civilisté pomáhají udržovat klid a bezpečí v konfliktních oblastech. Poskytuje také humanitární pomoc lidem postiženým válkami, přírodními katastrofami nebo jinými krizemi. Kromě toho podporuje projekty ve vzdělávání, zdravotnictví a ochraně životního prostředí.

Severoatlantická aliance (NATO) je mezinárodní organizace, která byla založena v roce 1949, kdy první členské státy podepsaly *Severoatlantickou smlouvu*. NATO sídlí v Bruselu, v hlavním městě Belgie. Primárním cílem NATO je zajistit bezpečnost svých členů politickými i vojenskými prostředky.

Severoatlantická aliance má celkem 32 členů. Kromě USA a Kanady jsou všechny ostatní členské státy v Evropě. Česko spolu s Polskem a Maďarskem vstoupilo do NATO v roce 1999, a to jako první země bývalého Východního bloku. Posledními státy, které se přidaly do Aliance, jsou Finsko a Švédsko. Finsko vstoupilo v roce 2023 a Švédsko v roce 2024.

NATO slouží jako systém kolektivní obrany. Podle článku 5 *Severoatlantické smlouvy* je útok na jednoho člena považován za útok na všechny členy. Všechny členské státy NATO se díky této smlouvě mohou cítit bezpečně, i když jsou různě velké a různě vojensky silné. NATO společně posiluje obranu členských států a pomáhá předcházet válkám na jejich území.